

**รูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์
ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา**

**Model of Local Administration in Promoting Creative Economy Tourism in the
Development of the Foundation System, Muang District,
Nakhon Ratchasima Province.**

อนุวัฒน์ ทองแสง

Anuwat Thongsang

กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ทีพีเอ็น.แอสเซ็ท จำกัด

Managing Director TPN. ASSET CO., LTD

e-mail: sudteta@gmail.com

Received: June 14, 2021, Reviewed: June 21, 2021, Revised: July 2, 2021, Accepted: July 9, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ 1) เพื่อสำรวจทรัพยากรรูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ 3) เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ จำนวน 28 คน พบว่า 1) ทรัพยากรรูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีข้อมูลผลิตภัณฑ์ มีทุนทางวัฒนธรรม ด้านวัตถุดิบ ภูมิปัญญาท้องถิ่นตลอดจนการมีของดีในชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นสินทรัพย์วัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าสิ่งที่ควรอนุรักษ์ ที่มีเอกลักษณ์สอดคล้องกับวิถีการใช้ชีวิตในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เก่าและต่อยอดสู่ผลิตภัณฑ์ใหม่ 2) ปัจจัยการบริหารท้องถิ่นคือ มีกลยุทธ์ขององค์กรท้องถิ่นในการวางแผน ไม่แข่งขันกันและมีการรวมกลุ่ม มีทรัพยากรบุคคลต้องอาศัยแรงงานฝีมือปรับตัวในพัฒนาอาชีพ การแสวงหาแหล่งทุน และมีเทคโนโลยีผลิตด้วยมือมีหน่วยงานรัฐให้การสนับสนุน 3) รูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก มีส่วนร่วมที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากพื้นที่อื่น มีการพัฒนาสร้างสรรค์ด้วยทุนทางวัฒนธรรมเป็นวิถีชุมชนคนโคราชที่มีจุดเด่นของผลิตภัณฑ์เป็นเอกลักษณ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนนำไปสู่ตลาดต่างประเทศ

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารท้องถิ่น, การส่งเสริมท่องเที่ยว, เศรษฐกิจสร้างสรรค์

Abstract

research subject Model of local administration in promoting creative economy tourism in the development of the foundation system, Muang District, Nakhon Ratchasima Province The objectives of this research were 1) to survey the resources of the local administration model in promoting creative economy tourism; 2) to study the factors of local administration in promoting creative economy tourism; 3) to propose a model of local administration to promote creative economy tourism. Creative Economy Tourism in Foundation System Development, Muang District, Nakhon Ratchasima Province by using a qualitative research method in-depth interview who had knowledge, expertise and experience of 28 people found that 1) local management model resources to promote Promotion of creative economy tourism contains product information There is cultural capital in terms of raw materials, local wisdom, as well as having good things in the community which are considered valuable cultural assets that should be preserved. which is unique in accordance with the way of life in the process of developing old products and building on new products 2) Local management factors are There is a local organization strategy in planning. They do not compete with each other and are grouped together. Having human resources requires skilled workers to adapt in career development. seeking funding and have the technology to produce by hand, supported by government agencies; 3) a model of local administration in promoting tourism, creative economy, in the development of the foundation system; Engage with special characteristics that are different from other areas. There is creative development with cultural capital as a way of life of the Korat community with unique product strengths. Local government organizations have participated in the development of community products leading to international markets.

Keywords: model of local administration, tourism promotion, creative economy

บทนำ

ปัจจุบันแนวโน้มของการท่องเที่ยวโลกมีอัตราการเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ดังจากการรายงานของ (Glaesser. 2006) กล่าวว่า ในช่วงไตรมาสแรกของพุทธศักราช 2560 ทวีปเอเชียแปซิฟิก มีอัตราเพิ่มขึ้น 6% เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมาและ UNWTO ได้คาดการณ์ว่า ปริมาณนักท่องเที่ยวโลกจะมีอัตราเพิ่มขึ้น 3.5 - 4.5% จนถึง ปีพุทธศักราช 2563 และ UNWTO ระบุว่า ช่วงเดือนมกราคมถึงมิถุนายนที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวราว 671 ล้านคนเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งเพิ่มขึ้นเกือบ 30 ล้านคน เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี 2561 ที่ผ่านมา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลมาจากราคาตั๋วเครื่องบินที่ไม่สูงจนเกินไป ประกอบกับมีการ

เปิดเส้นทางใหม่ ๆ รวมถึงข้อยกเว้นด้านวีซ่าที่เอื้อให้เกิดการเดินทางไปยังต่างประเทศได้สะดวกมากยิ่งขึ้น จุดหมายปลายทางที่ตะวันออกกลางและเอเชียถือเป็นภูมิภาคที่ภาคการท่องเที่ยวเติบโตมากที่สุดในช่วง 6 เดือนที่ผ่านมา โดยการท่องเที่ยวในตะวันออกกลางเติบโตขึ้น 8% ขณะที่การท่องเที่ยวในเอเชียแปซิฟิกเติบโตขึ้น 6% ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศจีน ประเทศที่มีประชากรมากที่สุดในโลก ส่วนยุโรป ทวีปในฝันของนักท่องเที่ยวจำนวนมากเติบโตราว 4% (World Tourism Organization. 2017) ในด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปัจจุบันนั้น มักประสบปัญหาการท่องเที่ยวแบบกระจุกตัวในจังหวัดที่มีความพร้อมทั้งด้านแหล่งท่องเที่ยว และที่พักอาศัยในปัจจุบันส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลของการท่องเที่ยว และความต้องการด้านที่พักซึ่งเป็นอุปสรรคต่อนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในปัจจุบันจึงถูกมุ่งเน้นไปที่หัวเมืองรองมากขึ้น เพื่อเป็นการกระจายรายได้ให้กับชุมชนในท้องถิ่น ธุรกิจที่พักที่มีส่วนช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยการนำเอาตึกแถวหรือ บ้านเก่ามาพัฒนาเป็นโรงแรมขนาดเล็กจึงเป็นที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน

ในการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของไทยมีสภาพการณ์ในด้านการท่องเที่ยว โดยวางอยู่บนพื้นฐานของคุณค่าทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นหรือทุนทางวัฒนธรรมสามารถทำได้โดยหยิบยกเรื่องราวจากประวัติศาสตร์ ศิลปะท้องถิ่น ดนตรีพื้นบ้าน วิถีความเป็นชุมชน วรรณกรรม สถาปัตยกรรม ทัศนกรรม ความงามของฝีมือช่าง และอื่น ๆ มาจัดการให้เกิดความน่าสนใจสอดคล้องตามคุณค่าของชุมชนหรือเมือง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ตรงผ่านการเรียนรู้ผ่านทางการท่องเที่ยว เป็นต้นว่าการได้ใช้ชีวิตร่วมกับชาวบ้านอย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นการแสดงหรือเป็นสร้างขึ้นมา เช่น นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวและมาสัมผัสกับวิถีชีวิตของการเป็นชาวนา ได้มีโอกาสที่ร่วมทำนากับชาวบ้านที่ยังคงรักษาชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย หรือการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสมาพักโฮมสเตย์ ในชุมชนพร้อมกันได้เรียนรู้วิถีการประกอบอาหารท้องถิ่น เรียนรู้วิธีการทำขนมไทย เป็นต้น (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). 2559)

จังหวัดนครราชสีมา หรือที่เรียกกันว่า “โคราช” เป็นเมืองใหญ่บนดินแดนที่ราบสูง ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกทุกรูปแบบผู้มาเยือนจะได้เพลิดเพลินกับธรรมชาติที่งดงามจนได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลกสนุกสนานไปกับกิจกรรมท่องเที่ยวที่หลากหลายได้ชื่นชมความยิ่งใหญ่ของอารยธรรมขอมโบราณ เรียนรู้วัฒนธรรมพื้นบ้านได้ความรู้ด้านการเกษตรจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งยังได้อิ่มอร่อยกับอาหารอีสานต้นตำรับและเลือกซื้อหาสินค้าเกษตรและหัตถกรรมพื้นบ้าน ในดินแดนที่เปรียบเสมือนเป็นประตูสู่ภาคอีสานแห่งนี้ ด้วยทำเลที่ตั้งที่อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มีการคมนาคมที่สะดวกสบาย จังหวัดนครราชสีมาจึงเป็นจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยวพักผ่อนวันหยุดที่เป็นที่นิยมอันดับต้นๆแห่งหนึ่งของชาวเมืองหลวงและจังหวัดใกล้เคียงในปัจจุบัน จังหวัดนครราชสีมาเป็นเมืองโบราณเมืองหนึ่งในอาณาจักรไทยเดิมตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอสูงเนินเรียกว่า “เมืองโคราชปุระ” หรือ โคราช กับ เมืองเสมา ทั้งสองเมืองเคยเจริญรุ่งเรืองในสมัยขอม สมัยอยุธยาในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พ.ศ. 2199 - 2231 โปรดให้สร้างเมืองโดยเอาชื่อเมืองเสมากับเมืองโคราชปุระมาผูกเป็นชื่อใหม่เรียกว่า “เมืองนครราชสีมา” แต่

คนทั่วไป เรียกว่า เมืองโคราช สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 1 โปรดเกล้าฯ ให้ยกฐานะเป็นเมืองชั้นเอก ผู้สำเร็จราชการเมืองมัยศเป็นเจ้าพระยาเจ้าพระยานครราชสีมาคนแรกชื่อ ปิ่น ณ ราชสีมา ในสมัยรัชกาลที่ 3 เจ้าอนุวงศ์ ผู้ครองเมืองเวียงจันทน์ก่อการกบฏ ยกกองทัพมาตีเมืองนครราชสีมา และกวาดต้อนพลเมืองไปเป็นเชลย คุณหญิงโม (ภรรยาปลัดเมืองนครราชสีมา พระสุริยเดชะพิเศษ ฤทธิพิศพิศวิชัย) ผู้รักษาเมืองและชาวบ้านถูกกวาดต้อนมาถึงทุ่งสัมฤทธิ์ในเขตอำเภอพิมาย ได้หยุดพักกลางทางพอสบโอกาสคุณหญิงโมจึงจัดกองทัพโจมตีกองทัพเวียงจันทน์แตกพ่ายไป จากวีรกรรมครั้งนั้น รัชกาลที่ 3 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนา คุณหญิงโม ดำรงฐานันดรศักดิ์เป็น “ท้าวสุรนารี” ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้โปรดเกล้าฯ ให้รวบรวมหัวเมืองในเขตที่ราบสูงให้นครราชสีมาเป็นที่ว่าการมณฑลลาวกลาง ในปี พ.ศ. 2434 ร.ศ. 110 ปัจจุบันถือได้ว่าเป็นเมืองศูนย์กลางทางด้านคมนาคม เศรษฐกิจของภาคอีสาน

อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี เป็นอนุสรณ์แต่วีรกรรมของคุณหญิงโม ภรรยาปลัดเมืองนครราชสีมา ที่ได้รวบรวมชาวบ้านเข้าสู้รบและต่อต้านกองทัพของเจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ไม่ให้ยกมาตีกรุงเทพฯ ได้เป็นผลสำเร็จ เมื่อปี พ.ศ. 2369 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาคุณหญิงโมเป็นท้าวสุรนารี ทุกวันนี้จะมีการจัดงานเฉลิมฉลองวันแห่งชัยชนะของท้าวสุรนารีขึ้นระหว่างวันที่ 23 มีนาคม ถึงวันที่ 3 เมษายน ทุกปีเพื่อเป็นการระลึกถึงคุณความดีของท่านสำหรับอนุสาวรีย์สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2477 ตั้งอยู่กลางเมือง ไคร่ผ่านไปผ่านมาที่จังหวัดนี้จะต้องมาสักการะและขอพรจากย่าโมอยู่เสมอ อนุสาวรีย์หล่อด้วยทองแดงรมดำ สูง 1.85 เมตรหนัก 325 กิโลกรัม มือขวากุมดาบ ปลายดาบจรดพื้น มือซ้ายท้าวสะเฒ่า ตั้งอยู่บนฐานไพทีสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสองซึ่งบรรจุอัฐิของท่านประทุมพลง เมื่อ พ.ศ. 2199 ปีที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชเสด็จขึ้นครองกรุงศรีอยุธยา พระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างเมืองนครราชสีมาเป็นเมืองหน้าด่าน และให้มีการสร้างกำแพงประตูเมืองอย่างแข็งแรง โดยมีช่างชาวฝรั่งเศสเป็นผู้ออกแบบผังเมือง เดิมจะมีประตูเมืองทั้งหมด 4 ประตู ได้แก่ ประตูพลแสนด้านทิศเหนือ ประตูพลล้านด้านทิศตะวันออก ประตูไชยณรงค์ด้านทิศใต้ และประตูชุมพลด้านทิศตะวันตก ปัจจุบันประตูชุมพลจะตั้งอยู่ด้านหลังอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี เหลือเพียงประตูชุมพลเท่านั้นที่เป็นประตูเมืองเก่า ส่วนอีกสามประตูได้สร้างขึ้นใหม่ ลักษณะประตูชุมพลเป็นประตูเชิงเทิน ก่อด้วยหินก้อนใหญ่และอิฐ ฉาบด้วยปูน ส่วนบนเป็นหอรบสร้างด้วยไม้แก่นหลังคามุงกระเบื้อง ประดับด้วยซ้อฟ้า กระฉังและนาคสะดุ้ง กำแพงต่อจากประตูทั้งสองข้างก่อด้วยอิฐ ส่วนบนสุดทำเป็นรูปใบเสมา ศาลหลักเมืองตั้งอยู่บนถนนจอมพล มุมวัดพระนารายณ์มหาราช เป็นศาลเจ้าแบบจีน ประดิษฐานเสาหลักเมืองนครราชสีมาสร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ระหว่าง พ.ศ. 2199 - 2231 ตัวศาลและเสาหลักเมืองทำด้วยไม้ผืนศาลด้านทิศตะวันออกเป็นกระเบื้องดินเผาปั้นลวดลายนูนต่ำเป็นเรื่องราวการสู้รบของท้าวสุรนารีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในสมัยโบราณ เป็นที่สักการบูชาของทั้งชาวไทยและจีนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ศาลเจ้าพ่อช้างเผือก เป็นศาลเจ้าเล็ก ๆ อยู่ริมคูเมืองด้านทิศเหนือ ตรงมุมถนนมนัสศักดิ์กับถนนพลแสน สร้างครอบหลักตะเคียนหินซึ่งเดิมเป็นหลักที่ชาวเมืองภูเขียวนำช้างเผือกมาผูกไว้ เพื่อให้พนักงานกรมศบาลตรวจดูลักษณะช้างก่อนกราบทูตถวายพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นเรือนไม้สองชั้นและเรือนโคราช เป็นสถานที่รวบรวมและจัดเก็บข้อมูล

สิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้ รวมทั้งวัสดุโบราณ เพื่อประโยชน์ในการศึกษา ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวโคราชและชาวอีสานในอดีต แบ่งเป็นห้องตามหัวข้อ อาทิ เมืองโคราช เอกสารโบราณ อาชีพพื้นบ้าน ผ้าอีสาน ของดีโคราช ดนตรี คนตรีโคราช เป็นต้น เปิดให้เข้าชมในวันและเวลาราชการ ศูนย์ฯ จะตั้งอยู่ที่ถนนสุรนารายณ์ เมื่อเข้ามาในบริเวณสถาบันราชภัฏแยกซ้ายตามป้ายก็จะพบ

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวในปัจจุบัน ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาประเด็น รูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่ 24 ตำบล ให้เป็นการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน สร้างกิจกรรมปันจักรยาน ทางเดินไม้ของที่ระลึก ชุมถ่ายภาพ มีผลิตภัณฑ์ ของที่ระลึก ทำผลิตภัณฑ์ การพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยว การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวชุมชน การพัฒนาด้านวัฒนธรรม ตลอดจนนวัตกรรมใหม่ที่เกิดการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนเชิงท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาและยกระดับรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจทรัพยากรรูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อเสนอรูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** การวิจัยครั้งนี้ ทำการวิจัย รูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา วิจัยโดยเชิงคุณภาพการสำรวจและการพัฒนาผลิตภัณฑ์
2. **ขอบเขตด้านประชากร** ผู้ที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวหอการค้า 1 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานท่องเที่ยว 1 คน ประชาชนชาวบ้าน และผู้ที่มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ชุมชน 1 คน ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่ 1 คน ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน 24 ตำบล ละ 1 คนในเส้นทางท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา รวมจำนวน 28 คน
3. **ขอบเขตด้านพื้นที่** พื้นที่ดำเนินงานในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 24 ตำบล
4. **ขอบเขตด้านระยะเวลา** ใช้เวลาทั้งสิ้น 12 เดือน
5. **เครื่องมือวิจัย** แบบสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยว แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In- dept Interview) เครื่องบันทึกเสียง คอมพิวเตอร์ และกล้องถ่ายภาพ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) การตรวจสอบข้อมูล และการแปลผล การวิเคราะห์ข้อมูล ในงานวิจัยนี้ ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์เนื้อหา ความสอดคล้องของเนื้อหาบททฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบข้อมูล ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้จากการวิจัย ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัย และเกณฑ์ของกรมการท่องเที่ยว โดยอ้างอิงจากเอกสาร บันทึก สถิติที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ การแปลผล ใช้การแปลผลตามหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย โดยยึดหลักที่เป็นมาตรฐานที่ได้จากการทบทวน วรรณกรรม ทฤษฎี และแนวคิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

สำรวจทรัพยากรรูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ ซึ่งการวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ความต้องการของตลาดผู้บริโภค รวมทั้ง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ที่ต้องการความ แตกต่าง เฉพาะที่โดดเด่นของผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่น ที่สอดคล้องกับงานวิจัย ให้ชุมชน มีส่วนร่วมและมองภาพรวมของเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีกลยุทธ์ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน คงความมีอัตลักษณ์หรือคุณค่าทาง ศิลปะและวัฒนธรรม ได้จากการสำรวจ คือ 1) ขนมจีนประโดก ตำบลหมื่นไวย 2) ไผ่กลายเป็นหิน ตำบลสุรนารี 3) สวนสัตว์และ พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำตำบลไชยมงคล 4) ปราสาทหินพนมวันตำบลตลาด 5) ลอดซุ้มประตูชุมพลตำบลในเมือง

ปัจจัยการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา มีปัจจัยที่พบคือ 1) มีกลยุทธ์ขององค์กรท้องถิ่น มีการวางแผน ไม่แข่งขันกัน และมีการรวมกลุ่ม 2) การผลิตมีการผลิตต่อเนื่อง มีการออกแบบสินค้าหลากหลาย 3) การตลาดแสวงหาตลาดใหม่ ๆ ควบคุม ต้นทุนต่อยอดธุรกิจ 4) ทรัพยากรบุคคล ต้องอาศัยแรงงานฝีมือ ปรับตัว พัฒนาอาชีพ 5) การเงิน/บัญชี ขาด แหล่งเงินทุน แสวงหาแหล่งทุน 6) เทคโนโลยีผลิตด้วยมือ (hand-made) หน่วยงานรัฐให้การสนับสนุน

รูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ขับเคลื่อนกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวและถ่ายทอดความรู้ การจัดการท่องเที่ยวสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา องค์ความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ในการถ่ายทอดให้แก่กลุ่มเป้าหมาย

1. ได้หลักสูตรคู่มือจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ และบริการท้องถิ่น จำนวน 1 หลักสูตรและได้อบรมเพื่อ พัฒนาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้ กิจกรรมอบรมการบริหารจัดการท่องเที่ยว ตำบลละ 50 คน การบริหารจัดการ โฮมสเตย์ 50 คน ผู้เล่าเรื่องชุมชน 24 คน กิจกรรมพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าใน 24 ตำบล จำนวน 250 คน

2. มีสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชนที่สามารถเพิ่มมูลค่ามากยิ่งขึ้น

3. ท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ชุมชนพื้นที่มีส่วนร่วมร่วมคิดร่วมทำในการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายร่วมพัฒนาศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวให้สามารถเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยว ชุมชนเพื่อเพิ่มรายได้และพึ่งตนเองได้ในอนาคต

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาทำการวิเคราะห์ตามหลักแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลผลิตจากการท่องเที่ยว ซึ่งการวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ความต้องการของตลาดผู้บริโภค รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ที่ต้องการความแตกต่าง เฉพาะที่โดดเด่นของผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่น ที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและมองภาพรวมของเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีกลยุทธ์ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน คงความมีอัตลักษณ์หรือคุณค่าทาง ศิลปะและวัฒนธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

สำรวจทรัพยากรรูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าเมื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาทำการวิเคราะห์ตามหลักแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง สามารถอภิปรายการศึกษาได้ดังนี้ พิจารณาการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนา ผลิตภัณฑ์ ซึ่งการวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ความต้องการของตลาดผู้บริโภค รวมทั้งการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ที่ต้องการความแตกต่าง เฉพาะที่โดดเด่นของผลิตภัณฑ์เฉพาะถิ่น ที่สอดคล้องกับงานวิจัย ให้ชุมชน มีส่วนร่วมและมองภาพรวมของเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน คงความมีอัตลักษณ์หรือคุณค่าทาง ศิลปะและวัฒนธรรมสอดคล้องกับ (อรัญ วานิชกร. 2559) การการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์กับการรวบรวมทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา แหล่งท่องเที่ยวที่มีได้แก่ แหล่งวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงพาณิชย์ ผลิตภัณฑ์ และการบริการท้องถิ่น โครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยว เส้นทางท่องเที่ยว กระบวนการจัดการท่องเที่ยว เป็นต้น

ปัจจัยการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีแนวทางการนำองค์ความรู้ด้านการออกแบบมาต่อยอด ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่เชิงพาณิชย์ผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่น มีกระบวนการพัฒนาออกแบบร่วมกันสร้างสรรค์ที่สร้างนวัตกรรมจัดการการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มาบนพื้นฐานการจัดการ กระบวนการจัดการ กิจกรรมการจัดการท่องเที่ยว การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยว การจัดการความรู้ นำมาสู่การปฏิบัติงาน ของชุมชนต่อการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นสอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ (เทพดรุณ อัมพุนันท์. 2552) โดยเน้นฐานของทักษะภูมิปัญญาพื้นถิ่นเดิมเพื่อปฏิบัติกรร่วมกันนำองค์ความรู้ พร้อมทั้งเสริมทักษะความรู้เพิ่มเติมในด้านวิชาการ ที่ทางชุมชนต้องการเพื่อได้มาของการผลิตผลงานพัฒนาผลิตภัณฑ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท้องถิ่นส่งเสริมท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มาสู่ ต้นแบบชุดคอค

เลิศชั้น 1) ขนมันจีนประโดก ตำบลหมื่นไวย 2) ไม้กลายเป็นหิน ตำบลสุรนารี 3) สวนสัตว์และพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ ตำบลไชยมงคล 4) ปราสาทหินพนมวัน ตำบลตลาด 5) ลอดซุ้มประตูชุมพล ตำบลในเมือง ในการดำเนินการวิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมระหว่าง การวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยผลิตภัณฑ์ขนมันจีน ได้แนวคิดโดย การทำปลาสามไร่ก้าง การออกแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในทักษะการนำผลิตภัณฑ์มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ จุดเด่นของสถานที่ท่องเที่ยวเป็นตำนานเล่าขานบวกกับการนำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มในเขตพื้นที่อำเภอเมือง นครราชสีมาจำหน่ายยังสถานที่ท่องเที่ยวทำให้นักท่องเที่ยวได้มาเลือกซื้อนอกจากการไหว้พระขอพรจากวัดศาลาลอย ไหว้คุณย่าโม เกิดการสร้างนวัตกรรมการจัดการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาบนหุ้นส่วนการจัดการนำมาจัดกระบวนการจัดการ กิจกรรมการจัดการท่องเที่ยว รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

รูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่าถือว่าเป็นแหล่งของดี เป็นแหล่งชุมทรัพย์ของการสร้างมูลค่าเพิ่มที่ต่อยอด ไปถึงการสร้างเศรษฐกิจในชุมชนท้องถิ่น มีการขับเคลื่อนตลอดจากภาครัฐและทั้งเอกชน อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา เช่น ตราสินค้า คำลิขสิทธิ์สิทธิบัตรสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์และมีการคัดสรรสินค้าที่มีคุณภาพในการนำ มาจำหน่ายที่มีมาตรฐาน พร้อมจัดทำ การประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับท่องเที่ยว กับนโยบายของรัฐ โครงการชุมชนท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท้องถิ่นส่งเสริมท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว ภายใต้อัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นวิถีคนโคราช เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากให้เกิดรายได้และกระตุ้นคุณภาพชีวิตแก่คนในชุมชนอย่างยั่งยืน สอดคล้องงานวิจัยของ (บุญยสุภรณ์ อเนกสุข และวศิน ปัญญาวุฒตระกูล. 2559) เรื่องการพัฒนารูปแบบและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวในกลุ่มอาเซียน

ดังนั้นรูปแบบการบริหารท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการพัฒนาระบบฐานราก อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น ที่สามารถพึ่งตนเองภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการช่วยเหลือเอื้อเพื่อซึ่งกันและกัน มีคุณธรรม และเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ในพื้นที่ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ผู้คน ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน เป็นระบบเศรษฐกิจแนวราบที่ส่งผลและสร้างความสัมพันธ์ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมระหว่างผู้คนในชุมชนท้องถิ่น มิใช่เป็นเฉพาะเศรษฐกิจแนวตั้งแบบปัจเจกแต่สามารถทำให้เกิดความร่วมมือ เกิดโอกาสและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเศรษฐกิจร่วมของชุมชนกับเศรษฐกิจของปัจเจก เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะความร่วมมือเป็นหุ้นส่วนสร้างความสัมพันธ์ ทั้งในชุมชนท้องถิ่นและในระดับที่กว้างขวางอื่น ๆ และภายนอก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรมีการวิจัยรูปแบบการพัฒนากิจกรรมของเมืองสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับอำเภอใกล้เคียง เช่น ปราสาทหิน อำเภอพิมาย การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของอำเภอวังน้ำเขียวและให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและเรียนรู้แนวใหม่ให้กับนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาแบบการแสวงหาช่องทางการจัดจำหน่ายของสินค้าในการท่องเที่ยวและในกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวและกลุ่มประชาคมอาเซียน
2. ควรมีการศึกษาขีดความสามารถในการบริหารท้องถิ่นและการจัดการของผู้ประกอบการร้านค้าในการท่องเที่ยวให้มากกว่านี้
3. ควรมีการประเมินแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์จังหวัดนครราชสีมาในระหว่างดำเนินการและหลังการดำเนินการ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากชุมชน กำนันผู้ใหญ่บ้าน ชุมชน, นายกสมาคมการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา ที่ให้คำแนะนำตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง

ผู้วิจัยตระหนักถึง ความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของทุกท่านและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย รวมถึง ขอบพระคุณ ประชาชนชุมชนท่องเที่ยวบ้านประโดกกลุ่มชนมเงินทุกท่านที่ให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการทำงานวิจัย ให้ความร่วมมือในการตอบคำถาม ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

เทพดรณ อัมพุนันท์. (2552). การศึกษาการนำหลักสุนทรียศาสตร์มาใช้กับโรงแรมเปลือกกุ้ง กรณีศึกษา

โรงงานแอกทีฟ วอลเคโน. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. วิทยาลัย

บัณฑิตศึกษาการจัดการ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญยस्थ्य อเนกสุข และ วศิน ปัญญาวุฒตระกูล. (2559). การพัฒนารูปแบบและผลิตภัณฑ์ทางการ

ท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลกเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวในกลุ่มอาเซียน.

วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (2559). การท่องเที่ยว

อย่างยั่งยืน ครั้งที่พิมพ์ 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

อรัญ วาณิชกร. (2559). การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Glaesser, D. (2006). Crisis Management in the Tourism Industry. Oxford: Butterworth-Heinemann.

World Tourism Organization. (2017). **Tourism** 2020 Vision. Madrid. WTO.